

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 16 februari 1937 kl. 1 e. m.

Utlåtande angående regleringen för budgetåret 1937/1938 av utgifterna för kapitalökning i avseende å postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk.

(4:e avd.)

Postverket.

1:o) **Inköp av inventarier för postverkets behov.** Uti propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1937/1938 har Kungl. Maj:t i avseende å postverket (punkt 1, sid. 3—5, av det vid propositionen under rubrik »Utgifter för kapitalökning. Bil. 5» fogade utdraget av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1937) föreslagit riksdagen att till inköp av inventarier för postverkets behov för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 700,000 kronor.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 314, vilken här av utskottet upptages till behandling, i vad den avser statens affärsverk, har herr *T. V. Lundell* hemställt, att riksdagen samt dess stats- och bevillningsutskott vid sitt budgetarbete måtte beakta i motionen framförda synpunkter om nedskärning av investeringsprogrammet, minskning av låneavbetalningarna och om skattesänkning.

Förevarande anslag bestämdes för innevarande budgetår till 450,000 kronor, därvid räknades med en reservation av omkring 200,000 kronor vid utgången av budgetåret 1935/1936. Hela den för budgetåret 1936/1937 tillgängliga anslagssumman beräknas komma att tagas i anspråk under detta budgetår, varför något odisponerat belopp icke kan antagas bliva överfört till nästa budgetår.

Utskottet tillstyrker, att i enlighet med generalpoststyrelsens av departementschefen förordade förslag ett belopp av 700,000 kronor anvisas för ifrågavarande ändamål.

Utskottet.

I avseende å sättet för täckande av förevarande liksom i det följande behandlade anslag till de fyra kommunikationsverken får utskottet tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag om att täckning för desamma — med undantag av anslagen till inlandsbanan och till dubbelspårsanläggning mellan Järna och Katrineholm — beredes av lånemedel. Sistnämnda två anslag skulle, i över-

ensstämmelse med riksstatsförslaget, tackas med anlitande av andra statsinkomster än lånemedel.

I ovannämnda motion, avseende nedskärning av statsverkspropositionens investeringsprogram, minskning av låneavbetalningarna och skattesänkning, framhålles som önskvärt att de under affärsverken begärda anslagen minskas, förslagsvis till högst två tredjedelar av det löpande årets. Något enskilt anslag som skulle kunna nedsättas eller som överhuvud förtjänar i sådant syfte mera i detalj granskas har dock ej av motionären angivits.

Att under tider av högkonjunktur, vilka bland annat pläga kännetecknas av brist på yrkeskunnig arbetskraft och höjda materialpriser, försiktighet iakttages vid beslut om nyinvesteringar vid de statliga affärsföretagen är självfallet önskvärt, och utskottet finner de motionsvis i detta avseende framförda synpunkterna värda beaktande. Frågan om möjligheterna till de offentliga arbetenas användning som åtgärder i konjunkturutjämnande syfte har också vid olika tillfällen varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet. En av 1912 års riksdag framställd begäran om utredning rörande en »utvidgad statlig företagarkerksamhet under tider, då motsvarande privata verksamhet inskränkes och till följd härav större arbetslöshet uppstår» har efterföljts av liknande framställningar av 1920 och 1930 års riksdagar.

Skilda kommittéer hava på sista åren ägnat hithörande spörsmål en ingående behandling. Häribland märkes den nu arbetande 1936 års utredning angående beredskapsarbeten, enkannerligen lämpliga sådana, som kunna erbjudas inom statens kommunikationsverk. Utom vad telegrafverket beträffar synas dock enligt vad redan föreliggande uppgifter från dessa verk utvisa icke, åtminstone ej därest normala avkastningskrav upprätthållas, några större förhoppningar kunna hysas om att under tiden fram till år 1942 — eller den tid uppgifterna avse — några mera omfattande arbetsobjekt, anpassade för arbetslöshetstider, skola kunna erbjudas.

Vattenfallsstyrelsen har i detta avseende erinrat därom, att en koncentration av styrelsens arbeten till lågkonjunktursperioder skulle medföra stora praktiska och å de allmänna kraftprisen återverkande olägenheter i form dels av en mindre jämn sysselsättning för styrelsens stamtrupper av befäl och arbetare, dels ock risker för tillkomsten av oräntabla anläggningar.

Liknande synpunkter hava anförts av järnvägsstyrelsen. Om redan under nuvarande högkonjunktur vissa mera vidsträckta krav på kapitalökningsmedel framkomma för statsbanornas del, beror detta på att anspråken i detta avseende under senare år av räntabilitetshänsyn hållits tillbaka, något som — enligt vad järnvägsstyrelsen vidare framhållit — i sin ordning medfört att stambanelinjerna nu i fråga om den av deras bantekniska utrustning bestämda kapaciteten börja stå långt under jämförliga trafikleder i utlandet.

Från telegrafstyrelsen har ställts i utsikt, att styrelsens normala arbetsplaner under de närmaste fem budgetåren skola även i händelse av några års försämrade konjunktur inrymma arbeten av angelägen art i minst samma

betydande omfattning som de senast förflutna åren. Att en sådan preliminär utfästelse från verksledningens sida kunnat göras beror på att, även om den starka fart, som kännetecknat senaste årens abonnent- och trafikökning, tillfälligt avtager, andra arbeten, exempelvis kompletteringar av lokalnäten och frikretsarbeten, kunna giva verket full sysselsättning för ett par år framåt.

Vid prövningen av de statliga affärsverkens anslagsfrågor måste jämsides med önskvärldheten av att dessa verks nyanläggningsarbeten anpassas efter konjunkturerna beaktas affärsverkens centrala ställning i Sveriges ekonomiska liv och den betydelse det har för hela landets framtidsutveckling, att dessa företag drivas affärsmässigt och rationellt samt alltjämt hållas på en tidsenlig standard. Vad de nu i detta utlåtande behandlade anslagskraven beträffar, torde desamma få anses ej allenast företagsekonomiskt utan även mera allmänt samhällsekonomiskt berättigade. Utskottet har, på sätt av det följande framgår, vid vägande av olika synpunkter mot varandra ej funnit tillrädligt att från riksdagens sida särskilda åtgärder vidtagas för beskärning av föreliggande anslagsäskanden från statens affärsverk.

Utskottet hemställer alltså,

- a) att motionen II: 314, i vad den avser statens affärsverk, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;
- b) att riksdagen må till *inköp av inventarier för postverkets behov* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 700,000 kronor, att utgå av lånemedel.

2:o) **Posthusbyggnad å Kungsholmen i Stockholm.** Kungl. Maj:t har (punkt 2, sid. 5—7) föreslagit riksdagen att till posthusbyggnad å Kungsholmen i Stockholm för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 943,000 kronor.

Med bifall till ett av Kungl. Maj:t i proposition nr 83 framlagt förslag anvisade 1936 års riksdag för nu löpande budgetår till ifrågavarande posthusbyggnad ett anslag av 1,100,000 kronor, varav 600,000 kronor till köpeskilling för erforderligt tomtområde och 500,000 kronor såsom begynnelseanslag för själva byggnadsarbetena. Enligt ett vid propositionens avlåtande föreliggande ritningsförslag skulle i byggnaden inrymmas lokaler för postverket i källarvåningen, bottenvåningen och våningen en trappa upp samt för statens polisskola i våningarna två och tre trappor upp, varjämte en del av sistnämnda våning ävensom våningarna fyra och fem trappor upp skulle inredas till bostadslägenheter. Kostnaderna för byggnadsarbetena enligt detta förslag beräknades till 1,520,000 kronor. Byggnadskostnaderna beräknades emellertid bliva lägre, därest, såsom under ärendets utredning ifrågasatts, de för bostadslägenheter avsedda utrymmena i stället disponerades för statliga ändamål. I propositionen förutsattes, att denna fråga framdeles skulle bliva föremål för ytterligare utredning.

Riksdagen, som vid sin medelsanvisning förutsatte, att i samband med äskande av slutanslag för bygget definitiva byggnadsplaner skulle föreläggas riksdagen, framhöll samtidigt önskvärdheten av att det för privat uthyrning disponerade utrymmet kunde minskas eller helt bortfalla.

Generalpoststyrelsen har numera framlagt ett nytt fullständigt byggnadsförslag. Enligt detta förslag, vilket, i likhet med det ursprungliga förslaget, upprättats av professorn E. Lallerstedt, skulle byggnaden inrymma, förutom, såsom tidigare avsetts, lokaler för postverket och statens polisskola, jämväl lokaler för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt samt visst för försvarsväsendets centrala civilianställningsbyrå avsett utrymme jämte två bostadslägenheter för funktionärer, som skulle hava den närmaste tillsynen över fastigheten. Kostnaden för bygget enligt det nya förslaget har av byggnadsstyrelsen beräknats till 1,443,000 kronor.

Utskottet.

I det av generalpoststyrelsen nu framlagda slutliga förslaget till ifrågavarande posthusbyggnad, vilket av Kungl. Maj:t godkänts, torde, såsom departementschefen framhållit, de av 1936 års riksdag uttalade önskemålen, som närmast avsågo de översta våningarna, hava vunnit vederbörligt beaktande. Utskottet tillstyrker, att byggnaden utföres i huvudsaklig överensstämmelse med angivna förslag för en kostnad av sammanlagt 1,443,000 kronor, vilket belopp med 77,000 kronor understiger det ursprungligen för posthusbygget beräknade beloppet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *posthusbyggnad å Kungsholmen i Stockholm* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 943,000 kronor, att utgå av lånemedel.

3:o) **Nybyggnad för postverkets räkning inom kvarteret Blåmannen i Stockholm.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, sid. 7—18) föreslagit riksdagen att till nybyggnad för postverkets räkning inom kvarteret Blåmannen i Stockholm för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 600,000 kronor.

Föreliggande framställning avser att bereda ökade lokaler i första hand åt generalpoststyrelsens bankavdelning med dess tre särskilda avdelningar, postgirokontoret, postsparbanken och statens intressekontor. För att säkerställa det behov av ökade lokaler för postgirokontoret, som beräknades komma att inträda omkring år 1940, inköptes redan år 1931, med stöd av ett av detta års riksdag lämnat medgivande (riksdagens skrivelse nr 230), för postverkets räkning fastigheterna nr 1 och 2 i kvarteret Blåmannen för en köpeskilling av 1,162,600 kronor. Av dessa fastigheter har sedermera genom sammanläggning bildats fastigheten nr 16 i nämnda kvarter, vilken fastighet gränsar till den fastighet — nr 15 i samma kvarter — varå centralposthuset och nuvarande postgirohuset äro belägna. Med bifall till ett av Kungl. Maj:t

i 1936 års statsverksproposition framlagt förslag (utgifter för kapitalökning, bil. 4, punkt 3) har riksdagen därefter för inköp av den fastigheterna nr 15 och 16 angränsande fastigheten nr 3 i kvarteret Blåmannen anvisat ett anslag av 310,000 kronor. Med förvärvet av sistnämnda fastighet avsågs att bereda det ytterligare tomtutrymme, som erfordrades för uppförande i direkt anslutning till nuvarande postgirohuset av en nybyggnad, vilken skulle säkerställa bankavdelningens ökade lokalbehov för ej allt för kort tid framåt. Medel till tillbyggnaden förutsattes skola äskas av 1937 års riksdag.

Förslag framlägges nu om uppförande av en nybyggnad å fastigheterna nr 3 och 16 i kvarteret Blåmannen ävensom i samband därmed viss påbyggnad av nuvarande postgirohuset, allt enligt ett av professorn E. Lallerstedt uppgjort förslag. Detta förslag innebär i första hand, att sedan de å tomterna nr 3 och 16 nu befintliga byggnaderna rivits, i dessas ställe uppföres — i åtta våningar, varav två källarvåningar och en indragen vindsvåning — en nybyggnad i direkt anslutning till det nuvarande postgirohuset och med anslutning genom en överbyggnad över Klara Norra Kyrkogata till centralposthuset. Påbyggnaden av nuvarande postgirohuset avser dess utförande med största tillåtna höjd eller åtta våningar.

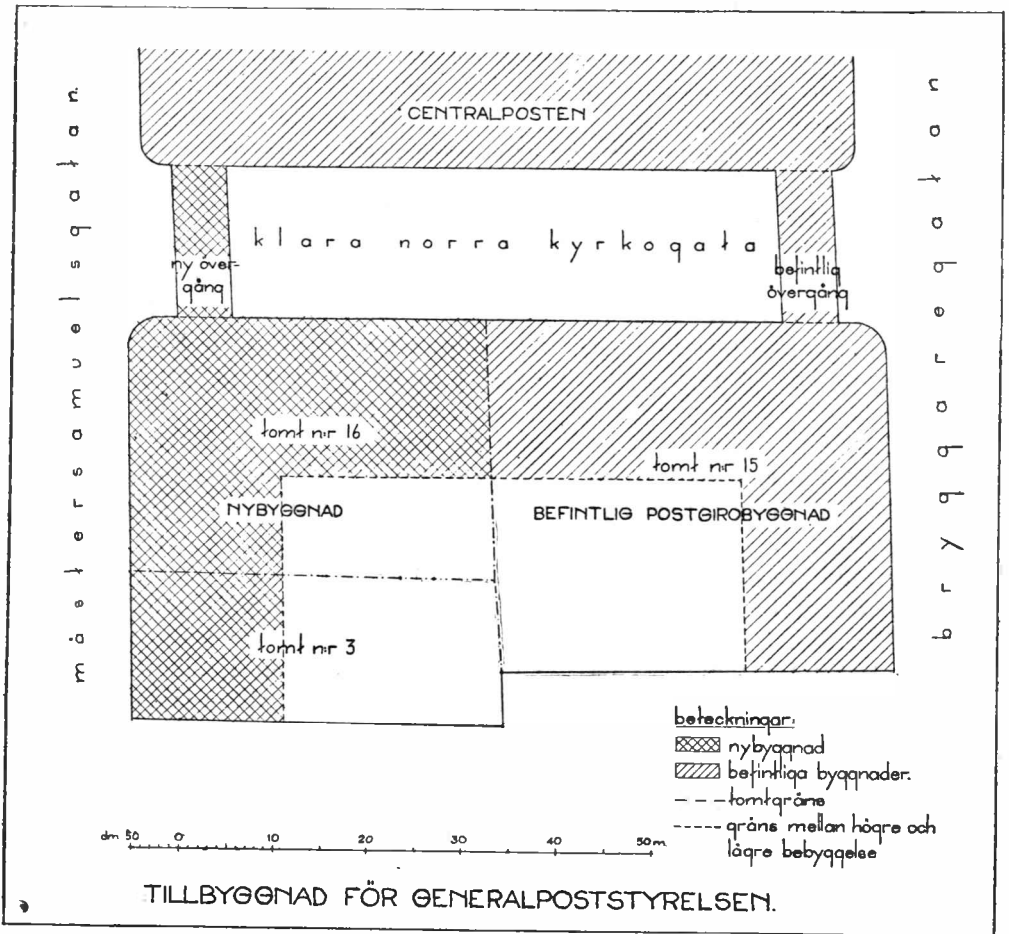
Kostnaderna för det föreslagna byggnadsföretaget, vilket genomförande förutsätter viss ändring i gällande stadsplan, hava av generalpoststyrelsen beräknats till 1,751,000 kronor, medan byggnadsstyrelsen uppskattat samma kostnader till 1,940,000 kronor. Av sistnämnda belopp, vilket lagts till grund för anslagsberäkningarna, skulle ett belopp av 394,000 kronor, motsvarande vad som av köpeskillingen för den nuvarande fastigheten nr 16 belöpte å värdet av byggnader, bestridas av medel ur postverkets förnyelsefond.

Departementschefen har beträffande behovet av det planerade byggnadsföretaget anfört, bland annat, följande:

Vid tidpunkten för inköpet av den nuvarande fastigheten nr 16 i kvarteret Blåmannen, eller år 1931, beräknades att en nybyggnad för tillgodoseende av bankavdelningens lokalbehov skulle behöva tagas i anspråk först från och med år 1940. Utvecklingen av postgiro- och postsparbanksrörelserna har sedan förstnämnda år emellertid gått avsevärt hastigare än man tidigare haft anledning räkna med.

Huru de år 1931 gjorda beräkningarna över antalet postgirokonton och omsättningar å dessa under åren 1931—1935 förhållit sig till det verkliga antalet konton och omsättningar för samma tid samt det år 1931 beräknade antalet för år 1939, framgår av följande tablå:

År	Antal konton		Antal omsättningar	
	beräknade	verkliga	beräknade	verkliga
1931	47,000	47,771	23,500,000	24,166,540
1932	52,000	54,090	26,000,000	29,840,010
1933	57,000	64,739	28,500,000	32,454,454
1934	62,000	72,783	31,000,000	38,167,881
1935	67,000	80,632	33,500,000	43,560,000
1939	87,000	—	43,500,000	—

Av föreliggande statistiska uppgifter framgår vidare, bland annat, att postgirokontoret redan under år 1935 per kvadratmeter avverkade flera omsättningsposter, omkring 9,000, än under år 1931, innan kontoret tog sina då nya lokaler i anspråk, samt att postsparbanken år 1935 behandlade 2,041 omsättningar per kvadratmeter golvyta, medan år 1923, då banken omorganiserades, motsvarande antal utgjorde endast 884.

Det synes icke finnas anledning till annat antagande än att postgiroörelsen allt jämt under en följd av år skall utvecklas. Generalpoststyrelsen har för sin del utgått från en ökning per år med minst 10 procent. Man har härvid att taga hänsyn till, bland annat, ett stegrat intresse för postgirots användning såväl hos enskilda som hos de myndigheter, som handhåva det statliga och kommunala uppbörds- och redovisningsväsendet, samt en nu pågående successiv överflyttning till postgirot av redovisningen av postförskottsmedel, föranledd av den år 1934 beslutade särskilda postförskottsavgiften. Även postsparbanken är stadd i stark utveckling, vartill bland annat bidragade i olika hänseenden vidtagna åtgärderna för åstadkommande av ett plan-

mässigt sparande hos olika befolkningsgrupper. Styrelsen beräknar en ökning under en följd av år med minst 5 procent. Jämväl i fråga om intressekontoret torde man kunna förutsätta en icke oväsentlig utökning av kontorets verksamhet i anledning av rörelsens utsträckning till nya personalgrupper.

För att i möjligaste mån kunna tillgodose det på grund av rörelsens ökade omfattning uppkomna behovet av utvidgade eller nya lokaler har generalpoststyrelsen, såsom framgår av den lämnade redogörelsen, nödgats vidtaga olika provisoriska åtgärder, vilka ur såväl organisatorisk som arbetsteknisk synpunkt måste betecknas såsom mindre tillfredsställande.

Förevarande byggnadsförslag synes erbjuda en lämplig lösning av lokalfrågan för generalpoststyrelsens bankavdelning, omfattande postgirot och postsparbanken. Båda dessa rörelsegränar äro stadda i en stark utveckling, vilken synes fortgå oberoende av konjunkturerna. I enlighet med vad som förutsattes vid beviljandet år 1936 av anslag till inköp av för ändamålet ytterligare erforderlig tomtmark, tillstyrker utskottet, att medel nu anvisas till själva byggnadsarbetenas påbörjande. Av kostnaderna för byggnadsföretaget, 1,940,000 kronor, skulle ett belopp av 394,000 kronor bestriidas av medel ur postverkets förnyelsefond. Av de för byggnadsföretagets genomförande erforderliga kapitalökningsmedlen, 1,546,000 kronor, torde i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag böra för nästkommande budgetår anvisas ett belopp av 600,000 kronor. Under erinran att erforderlig ändring av stadsplanen bör hava utverkats före byggnadsföretagets igångsättning, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *nybyggnad för postverkets räkning inom kvarteret Blåmannen i Stockholm* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 600,000 kronor, att utgå av lånemedel.

4:o) **Tillbyggnad till posthuset i Norrtälje.** Kungl. Maj:t har (punkt 4, sid. 18—22) föreslagit riksdagen att för tillbyggnad till posthuset i Norrtälje för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 186,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört bland annat följande:

Postkontorets nuvarande lokaler i Norrtälje, vilka äro inrymda i huvudbyggnaden å den för postverkets räkning år 1922 inköpta tomten, omfatta, såsom av det föregående framgår, ett avsevärt mindre utrymme än som disponeras av andra postkontor i riket av jämförlig storlek. Lokalerna hava jämväl visat sig otillräckliga. Särskilt framträder kravet på sådan utvidgning, att ett särskiljande kan ske av kontorets avdelning för ankommande och avgående poster från brevbärarexpeditionen. Frånvaron av värmeledning minskar även lokalernas lämplighet för sitt ändamål.

Telegrafverkets lokaler, som förhyras i privat fastighet, äro enligt vad telegrafstyrelsen uppgivit möjligen tillräckliga såsom expeditionslokaler för den lokala telefonstationen till kontraktstidens slut. Däremot anses utrymmena för korskoppling och överdragsstation redan nu vara otillräckliga, och

medgiva de så mycket mindre nödvändig ombyggnad och utökning i samband med anordnandet av den nya rikskabel mellan Stockholm och Norrtälje, som av styrelsen planeras att komma till utförande senast under år 1938. För sådant ändamål erfordras anskaffandet av ny lokal. I samband därmed har det ansetts lämpligt att anordna nya lokaler jämväl för den lokala stationen, vars telefonanordningar äro omoderna och till stor del förslitna.

De föreliggande lokalfrågorna synas kunna få en tillfredsställande lösning genom att, på sätt nu föreslagits, en nybyggnad i förbindelse med den nuvarande posthusbyggnaden för ändamålet uppföres å postverkets fastighet. Inom denna byggnad skulle beredas ytterligare utrymmen för postkontoret, varigenom dess lokalbehov skulle bliva tillgodosett, ävensom nya ändamålsenliga lokaler för telegrafverket. Postkontorets nuvarande lokaler skulle därjämte i samband med nybyggnaden förbättras genom anordnande av värmeledning.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förevarande förslag om uppförande å postverkets fastighet i Norrtälje av en för post- och telegrafverken gemensam nybyggnad i förbindelse med den nuvarande posthusbyggnaden. Utskottet har icke heller funnit anledning till erinran emot förslaget, att de för byggnadsföretaget beräknade kostnaderna — vilka med inräknande av kostnaden för uppförande av en garagebyggnad och för installation av centralvärme inom det nuvarande posthuset ävensom för rivning av de å fastigheten befintliga hus, som skola ersättas av nya, uppgå till 208,000 kronor — skola bestridas av medel ur postverkets förnyelsefond till ett belopp av 22,000 kronor, motsvarande det beräknade värdet å de till rivning föreslagna byggnaderna.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för *tillbyggnad till posthuset i Norrtälje* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 186,000 kronor, att utgå av lånemedel.

5:o) **Inköp för postverkets räkning av fastigheter.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5, sid. 22 och 23), enligt vilket medel till inköp i brådskande fall av fastigheter för postverkets räkning skulle under budgetåret 1937/1938 komma att finnas tillgängliga i ungefär samma utsträckning som under tidigare budgetår, hemställer utskottet.

att riksdagen må till *inköp för postverkets räkning av fastigheter* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 70,000 kronor, att utgå av lånemedel.

6:o) **Belysningsanläggningar för luftfartsleder.** Kungl. Maj:t har (punkt 6, sid. 23—29) föreslagit riksdagen att till belysningsanläggningar för luftfartsleder för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 520,000 kronor.

Av de till 520,000 kronor beräknade kostnaderna för de till utförande under nästa budgetår föreslagna belysningsanläggningarna belöpa

å kompletteringsarbeten å Bromma flygplats	kronor	80,000
» komplettering i övrigt av luftfartsleden Stockholm—Malmö	»	65,000
» luftfartsleden Stockholm—Norrtälje	»	65,000
» belysningsanläggning å Torslanda	»	160,000
» luftfartsleden Göteborg—Malmö	»	150,000

Summa kronor 520,000.

Med det för kompletteringsarbeten å Bromma flygplats upptagna beloppet, 80,000 kronor, skulle bestrides kostnader till ett belopp av 17,000 kronor för komplettering av anläggningen med sådana anordningar, vilka på grund av prisstegring icke såsom planerats kunnat komma till utförande med det till anläggningen för budgetåret 1935/1936 anvisade beloppet å 150,000 kronor, medan återstående 63,000 kronor skulle disponeras för ytterligare komplettering av anläggningen, delvis behövlig på grund av fältets utvidgning.

I det för nästa budgetår begärda beloppet å 65,000 kronor till komplettering av belysningsanläggningarna å leden Stockholm—Malmö ingår ett belopp av 33,000 kronor, som befunnits ytterligare erforderligt för färdigställande av med tidigare anvisade anslag avsedda anläggningar. Återstoden av det begärda beloppet eller 32,000 kronor beräknas åtgå till ett rörligt flodljus vid Norrköpings flygplats samt hinderbelysning å en skorsten vid samma flygplats och en skorsten vid Jönköpings flygplats, vilka anläggningar icke upptagits i den ursprungliga kostnadsberäkningen.

Den föreslagna belysningsanläggningen å leden Stockholm—Norrtälje har blivit erforderlig, sedan flygtrafiken till Finland efter öppnandet av flygplatsen vid Helsingfors övergått till landflygplan.

Rörande den ifrågasatta belysningsanläggningen å Torslanda flygplats har departementschefen anfört följande:

Vad därefter beträffar frågan om anslag till belysningsanläggning å Torslanda flygplats får jag erinra om att vid behandlingen av nästlidet års statsverksproposition framställning förelåg om anordnande på statens bekostnad av dylik anläggning å platsen. Såsom närmare framgår av nämnda års sjätte huvudtitel, punkt 33, hade en delegation av representanter för staten samt städerna Göteborg och Mölndal under ordförandeskap av överståthållaren T. Nothin utrett spörsmålet om den lämpliga förläggningen av Göteborgs flygplats och därvid tillstyrkt platsens förläggning till Torslanda. I denna utredning hade delegationen räknat med, att staten skulle påtaga sig kostnaden för bland annat erforderlig belysningsanläggning å flygplatsen. För ett dylikt åtagande från statens sida uttalade sig följande myndigheter, som yttrade sig i ärendet, nämligen generalpoststyrelsen, kommerskollegium och luftfartsmyndigheten. Därvid åberopades huvudsakligen den praxis, som tidigare i detta avseende följts, i det att erforderlig flygplatsbelysning på statens bekostnad anordnats vid såväl Bulltofta som Bromma. Statskontoret anförde i avgivet utlåtande, att därest Kungl. Maj:t, i likhet med vad

som skett beträffande Bromma flygplats, skulle finna skäl föreligga att ställa sig tillmötesgående gentemot ifrågavarande framställning rörande belyningsanläggningen, statskontoret ville framhålla, att Oslo flygfält icke beräknats bliva färdigt förrän år 1938, varför frågan om anslag till anläggningen syntes kunna utan olägenhet anstå till 1937 års riksdag. I anslutning härtill fann dåvarande departementschefen icke anledning att till närmare prövning upptaga detta spörsmål.

Såsom nyss nämnts har staten hittills bekostat erforderliga belyningsanläggningar vid de större flygplatserna i landet, nämligen Bulltofta och Bromma. Viss tvekan torde emellertid kunna råda, huruvida samma förfarande skall tillämpas beträffande Torslanda flygplats, för vars anläggning staten redan iklätt sig betydande kostnader och som icke i samma grad som de förstnämnda två flygplatserna kan anses representera ett statsintresse. Vid övervägande av denna fråga har jag dock ansett mig, i anslutning till den av nyssnämnda myndigheter härutinnan uttalade uppfattningen, böra tillstyrka att staten påtager sig kostnaden även för ifrågavarande belyningsanläggning. Jag har därvid särskilt tagit hänsyn till att flygplatsen ingår såsom en integrerande del av luftfartsleden Malmö—norska gränsen. Såsom villkor för detta statens åtagande torde böra uppställas, att Göteborgs stad åtager sig anläggningens anslutning till vederbörande kraftnät ävensom anläggningens underhåll och drift samt underkastar sig väg- och vattenbyggnadsstyrelsens överinseende i nämnda avseenden. Vidare bör staden förbinda sig att återlämna anläggningen till staten, därest densamma icke vidare skulle erfordras för luftfartsändamål.

Kostnaden för anläggningen har av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknats till 160,000 kronor, ehuru styrelsen icke för närvarande kan bestämt avgöra, huruvida beloppet kan anses tillräckligt för det slutgiltiga ordnandet av belysning å Torslanda. Jag förutsätter likväl, att styrelsen skall söka hålla kostnaderna för anläggningen inom den sålunda angivna kostnadsramen.

Det till belyningsanläggningarna å leden Malmö—Göteborg begärda beloppet, 150,000 kronor, har departementschefen funnit erforderligt med hänsyn därtill, att denna led under nästa vinter torde komma att åtminstone i viss omfattning användas för reguljär luftfart i enlighet med det mellan staten och aktiebolaget Aerotransport träffade avtalet.

Utskottet. På de av departementschefen anförda skälen torde staten böra påtaga sig kostnaden även för den planerade belyningsanläggningen å Torslanda flygplats. Då utskottet jämväl i övrigt ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *belysningsanläggningar för luftfartsleder* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 520,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Telegrafverket.

7:o) **Telefonstationsbyggnad i Aspudden i Stockholm.** Kungl. Maj:t har (punkt 7, sid. 30—32) föreslagit riksdagen att till telefonstationsbyggnad i Aspudden i Stockholm för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 164,000 kronor.

Enligt förevarande förslag, som avser tillgodoseende av behovet av lokaler för en tilltänkt automatisk telefonstation i Aspudden, skulle för en köpeskilling av 8,300 kronor, motsvarande ett pris av 5 kronor per kvadratmeter, inköpas en fastighet i Brännkyrka församling och å densamma uppföras en nybyggnad i tre våningar för en beräknad kostnad av 155,000 kronor. Förslagets genomförande skulle alltså draga en sammanlagd kostnad av i runt tal 164,000 kronor. Den nya automatstationen, som, för ernående av jämnast möjliga fördelning olika år emellan av arbetet med den planerade successiva automatiseringen av telefonnätet i Stockholms yttre områden och förorter, ansetts böra anläggas samtidigt med den under nästföljande punkt omförmälda automatiseringen av Råsundastationen, är avsedd att bli gemensam för abonnenterna i Aspudden, Gröndal, Liljeholmen och Midsommarkransen och skall således ersätta icke blott den nuvarande telefonstationen i Aspudden, vars utrustning beräknas bli otillräcklig omkring år 1939, utan även stationen i Gröndal, vilken anses mycket föråldrad och i stort behov av förnyelse.

Då Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *telefonstationsbyggnad i Aspudden i Stockholm* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 164,000 kronor, att utgå av lånemedel.

8:o) **Telefonstationsbyggnad i Råsunda.** Kungl. Maj:t har (punkt 8, sid. 32—34) föreslagit riksdagen att till telefonstationsbyggnad i Råsunda för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 140,000 kronor.

Enligt den för automatisering av telefonnätet inom Stockholms förorter uppgjorda planen skulle den nya automatstationen för Råsundakomplexet (Råsunda, Hagalund och Huvudsta) vara färdig att tagas i bruk i början av år 1939. För att möjliggöra en lämplig förläggning av den för ändamålet erforderliga nya telefonstationsbyggnaden anvisade riksdagen för innevarande budgetår ett anslag av 30,000 kronor till inköp av en tomt i kvarteret Charlottenburg inom Råsunda municipalsamhälle. Förslag framlägges nu om uppförande å denna fastighet av en nybyggnad i två våningar med käl-

larvåning. Kostnaderna för byggnadsföretaget, vilket genomförande förutsätter viss ändring i gällande stadsplan, hava beräknats till 140,000 kronor. Arbetet med den föreslagna byggnaden anses med hänsyn till den för montering av den nya stationen erforderliga tiden böra påbörjas så snart ske kan under år 1937. De för byggnadsföretaget erforderliga anslagsmedlen skulle därför nu i sin helhet anvisas.

Utskottet. Under erinran, att erforderlig ändring av stadsplanen bör hava utverkats före igångsättandet av ifrågavarande byggnadsföretag, får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må till *telefonstationsbyggnad i Råsunda* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 140,000 kronor, att utgå av lånemedel.

9:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av vissa tomter i Lännersta i Stockholms län.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9, sid. 34 och 35) — vilket avser inköp för telegrafverkets räkning av ett tomtområde i Lännersta för den nya telefonstationsbyggnad, som blir erforderlig, när de nu manuella telefonstationerna i Lännersta, Bo och Gustavsvik samt delvis också stationen i Skuru enligt den för automatisering av telefonnätet inom Stockholms förorter uppgjorda planen sammanföras till en för nu avsedda stationsområden gemensam automatstation — hemställer utskottet,

att riksdagen må till *inköp för telegrafverkets räkning av vissa tomter i Lännersta i Stockholms län* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 2,800 kronor, att utgå av lånemedel.

10:o) **Ny kontorsbyggnad vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn.** Kungl. Maj:t har (punkt 10, sid. 35) föreslagit riksdagen att till ny kontorsbyggnad vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 279,000 kronor.

Till ifrågavarande byggnadsföretag, som beräknats draga en kostnad av 479,000 kronor, hava för det nu löpande budgetåret anvisats 200,000 kronor. Vid beviljandet av detta anslag förutsattes återstoden av det erforderliga anslagsbeloppet skola utgå under budgetåret 1937/1938.

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *ny kontorsbyggnad vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 279,000 kronor, att utgå av lånemedel.

11:o) **Telefonstationsbyggnad i Norrköping.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11, sid. 35) om anvisande av återstoden av det för ifrågakvarande byggnadsföretag planenligt erforderliga beloppet hemställer utskottet,

att riksdagen må till *telefonstationsbyggnad i Norrköping* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 420,000 kronor, att utgå av lånemedel.

12:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av fastighet i Jönköping.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 12, sid. 36) att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till inköp för telegrafverkets räkning av fastighet i Jönköping för budgetåret 1937/1938 beräkna ett reservationsanslag av 115,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 22 januari 1937 dagtecknad proposition, nr 51, föreslagit riksdagen att *dels* till inköp för telegrafverkets räkning av fastighet i Jönköping för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag, att utgå av lånemedel, av 115,000 kronor, *dels ock* medgiva, att i samband med förvärvet av angivna fastighet ett i statsrådsprotokollet omförmält markbyte må äga rum.

Enligt den föreliggande utredningen måste inom en nära framtid ökade lokaler beredas postkontoret i Jönköping. Då post- och telegrafverkets lokaler därstädes ansetts såvitt möjligt jämväl i fortsättningen böra vara inrymda i gemensam byggnad, har den erforderliga lokalutvidgningen befunnits lämpligast böra ske genom en tillbyggnad till det nuvarande, vid Järnvägstorget belägna post- och telegrafhuset. Det nu framlagda förslaget innebär, att den till stationsfastigheten gränsande tomten nr 3 i kvarteret Granen skulle inköpas för ett belopp av 115,000 kronor samt att i samband därmed södra delen av nämnda tomt skulle utbytas mot norra delen av tomten nr 1 i samma kvarter, varigenom i telegrafverkets ägo skulle komma en sammanhängande tomt utmed Järnvägstorget.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må

a) till *inköp för telegrafverkets räkning av fastighet i Jönköping* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 115,000 kronor, att utgå av lånemedel;

b) medgiva, att i samband med förvärvet av nämnda fastighet det i statsrådsprotokollet omförmälda markbytet må äga rum.

13:o) **Tillbyggnad till telefonstationsbyggnaden i Hälsingborg.** Kungl. Maj:t har (punkt 13, sid. 36—38) föreslagit riksdagen att för tillbyggnad till telefonstationsbyggnaden i Hälsingborg för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Den nuvarande manuella telefonstationen i Hälsingborg har beräknats räcka allenast till utgången av år 1940, då den är avsedd att ersättas med en automatisk station. En större tillbyggnad till den nuvarande stationsbyggnaden har befunnits erforderlig för den nya stationen. Därest denna tillbyggnad, för vilken tidigare förvärvats erforderlig tomtmark, skall hinna fullbordas inom sådan tid, att den nya automatanläggningen kan försättas i driftfärdigt skick till den beräknade tiden för dess ianspråktagande, måste byggnadsarbetena påbörjas redan under år 1937. Enligt det nu framlagda byggnadsförslaget skulle tillbyggnaden, till vilken ritningar uppgjorts av professorn Ch. Lindholm, uppföras i fyra våningar, jämte vind och källare. I samband därmed skulle uppföras ett mindre garage samt vidare anordnas källare under en del av gården ävensom ett gasskyddsrum under garaget.

Förslagets genomförande har beräknats draga en sammanlagd kostnad av 420,000 kronor. Av nämnda belopp skulle 200,000 kronor nu anvisas.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förevarande förslag och hemställer,

att riksdagen må för *tillbyggnad till telefonstationsbyggnaden i Hälsingborg* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor, att utgå av lånemedel.

14:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Hagfors.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 14, sid. 38 och 39), enligt vilket för telegrafverkets räkning skulle inköpas tomt för uppförande av en nybyggnad i Hagfors, avsedd att inrymma inom de närmaste åren erforderliga nya lokaler för telefonstationen och postexpeditionen därstädes, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Hagfors* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 1,900 kronor, att utgå av lånemedel.

15:o) **Telefonstationsbyggnad i Bollnäs.** Kungl. Maj:t har (punkt 15, sid. 40—43) föreslagit riksdagen att till telefonstationsbyggnad i Bollnäs för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 177,000 kronor.

Enligt föreliggande förslag skulle å en jämlikt beslut av 1935 års riksdag för ändamålet inköpt tomt uppföras en för telefon- och telegrafstationen samt postkontoret i Bollnäs gemensam byggnad med utrymmen jämväl för överliggningsrum för järnvägspostpersonalen. Byggnaden, till vilken ritningar uppgjorts av länsarkitekten S. Häggbom, skulle uppföras av tegel i tre våningar jämte källarvåning. Byggnadsföretaget, vilket genomförande förutsätter viss ändring av gällande stadsplanebestämmelser, har beräknats draga en kostnad av 377,000 kronor, däri även ingå kostnaderna för anordnande i omedelbar anslutning till den nya byggnaden av ett garage.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förevarande förslag om uppförande för post- och telegrafverken av en gemensam byggnad i Bollnäs, inrymmande jämväl överliggningsrum för järnvägspostpersonalen. Vad byggnadsstyrelsen i avgivet yttrande över byggnadsförslaget uttalat i fråga om ordnandet av den del av byggnadstomten, som för närvarande icke skulle bebyggas, samt beträffande den arkitektoniska utformningen av gatufasaden till det garage, som är avsett att anordnas i omedelbar anslutning till den föreslagna byggnaden, torde, på sätt departementschefen framhållit, böra tagas under övervägande i samband med den slutliga fastställelsen av det för byggnadsföretaget uppgjorda ritningsförslaget. Utskottet förutsätter härvid i likhet med departementschefen, att dessa frågor skola kunna ordnas utan att därav föranledes någon kostnadsökning.

Utskottet.

De för byggnadsföretaget erforderliga anslagsmedlen, 377,000 kronor, äro avsedda att fördelas på två budgetår, varvid 177,000 kronor nu skulle anvisas.

Med åberopande av vad sålunda anförts får utskottet, under erinran att erforderlig ändring i gällande stadsplanebestämmelser bör hava utverkats före byggnadsarbetenas igångsättande, hemställa,

att riksdagen må till *telefonstationsbyggnad i Bollnäs* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 177,000 kronor, att utgå av lånemedel.

16:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Sollefteå.** Kungl. Maj:t har (punkt 16, sid. 43 och 44) föreslagit riksdagen att till inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Sollefteå för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 16,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anført följande:

Med hänsyn till vad telegrafstyrelsen anført i fråga om behovet inom de närmaste åren av ny telefonstationsbyggnad i Sollefteå synes det förenligt med god förtänksamhet att, därest lämpligt tillfälle därtill erbjudes, i god tid förvärva för ändamålet erforderlig tomtmark. Enligt vad jag inhämtat disponerar postkontoret i staden sedan hösten 1935 en i privat fastighet för tio år förhyrd lokal, som anses väl lämpad för sitt ändamål. För postverkets del erfordras alltså icke under de närmaste åren nya postkontorslokaler. Den tomt, nr 5 i kvarteret Jämten, om vars förvärvande telegrafstyrelsen nu framlagt förslag, har emellertid ett även från postal synpunkt lämpligt läge, varför postkontoret, om nämnda tomt förvärvas, framdeles skulle kunna förläggas till samma fastighet som telegrafverkets lokaler, vilket i och för sig torde vara önskvärt. På grund härav och då jag i likhet med byggnadsstyrelsen icke funnit anledning till erinran mot den föreslagna köpeskillingen, 16,000 kronor, vill jag tillstyrka bifall till den föreliggande framställningen.

Utskottet, som tillstyrker Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Sollefteå* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 16,000 kronor, att utgå av lånemedel.

17:o) **Garagebyggnad inom telegrafverkets fastighet i Östersund.** Kungl. Maj:t har (punkt 17, sid. 45—47) föreslagit riksdagen att till garagebyggnad inom telegrafverkets fastighet i Östersund för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 127,000 kronor.

Inom telegrafverkets fastighet i Östersund, vilken inrymmer såväl telegraf- och telefonstation samt linjeexpedition som postkontor, äro även anordnade vissa garageutrymmen, avsedda för den Östersund berörande postdiligenstrafiken. På grund av diligenstrafikens utveckling hava emellertid sistnämnda utrymmen numera blivit otillräckliga. Jämväl anordningarna i övrigt för diligenstrafikens bedrivande äro otillfredsställande, i det att utväxlingen av post och resande måste förläggas till telegrafhusgården. I syfte att kunna bereda ökade utrymmen för postdiligenstrafiken anvisade 1935 års riksdag 140,700 kronor till inköp för telegrafverkets räkning av den till stationsfastigheten gränsande tomten nr 3 i kvarteret Postiljonen. Enligt föreliggande förslag skulle nu för avhjäljande av nyss berörda brister anordnas garage jämte väntrum och lokal för paketmottagning i en källarvåning å nämnda tomt, därvid arbetena skulle så utföras, att framtida påbyggnad för utökning av post- och telefonstationslokalerna skulle kunna ske utan särskild förstärkning av källarvåningen. En mindre del av den blivande bottenvåningen skulle dock redan nu utföras i syfte att bereda utrymmen för kaféserving för omnibuspassagerarna. Det föreslagna byggnadsföretaget har beräknats draga en kostnad av 127,000 kronor.

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *garagebyggnad inom telegrafverkets fastighet i Östersund* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 127,000 kronor, att utgå av lånemedel.

18:o) **Telefonstationsbyggnad i Boden.** Kungl. Maj:t har (punkt 18, sid. 47) föreslagit riksdagen att till telefonstationsbyggnad i Boden för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 285,000 kronor.

Kostnaderna för ifrågavarande byggnad, i vilken avses skola inrymmas lokaler jämväl för postkontoret å platsen, hava beräknats till 485,000 kronor. Härav hava för innevarande budgetår anvisats 200,000 kronor. Nu begäres anvisande av resterande anslagsbelopp eller 285,000 kronor.

Utskottet. Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

att riksdagen må till *telefonstationsbyggnad i Boden* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 285,000 kronor, att utgå av lånemedel.

19:o) **Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende.** Kungl. Maj:t har (punkt 19, sid. 47—52) föreslagit riksdagen att till fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 27,500,000 kronor.

I sin framställning om anslag till ifrågavarande ändamål för nästkommande budgetår framhåller telegrafstyrelsen, hurusom omfattningen av telegrafverkets rörelse under de senare åren oavbrutet stegrats, samt fortsätter:

Denna stegring har emellertid under år 1936 förstärkts i en omfattning, som kommit att ställa mycket stora krav på telegrafverkets resurser i olika hänseenden. Tillströmningen av nya abonnemang, som under åren 1934 och 1935 uppgick till 25,000 à 26,000, har under år 1936 ökat så kraftigt, att hela ökningen för detta år torde komma att uppgå till omkring 44,000, vilket antal med ungefär 50 procent överstiger den största abonnentökning, som något år förekommit i telegrafverkets telefontät. Även rikstrafiken ökas alltjämt starkt.

Genom det av den kraftiga abonnentökningen framkallade snabbare ibruktagandet av de reservmöjligheter, som funnits och alltid måste finnas i stationer och nät, har det blivit nödvändigt att i osedvanligt stor utsträckning förstärka telegrafverkets anläggningar av olika slag genom nät- och stationsutvidgningar, framdragning av nya riksledningar och kablfiering i ökad takt av större riks- och landsledningsstråk. Dessa arbeten måste igångsättas snarast möjligt och detta så mycket hellre, som styrelsen alltjämt synes ha att räkna med större abonnenttillströmning och trafik än som under tidigare år varit vanligt.

På grund av anförda omständigheter samt med hänsyn till de stegringar av löner och priser för råvaror, särskilt trä, koppar och bly, som inträtt under år 1936, har telegrafstyrelsen funnit sig nödsakad att för nästkommande budgetår begära betydligt större belopp till fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende än som erhållits under de senaste budgetåren. Härom anför styrelsen:

Enligt uppgjord plan för r i k s k a b e l a r b e t e n a skall under år 1937 rikskabelanläggningen Stockholm—Sprängsviken fortsättas norrut över Örnköldsvik till Umeå, och skall en tidigare utlagd grenkabel till den äldsta rikskabeln mellan Stockholm och Göteborg, framdragen från Enköping till Krylbo, fortsättas från sistnämnda plats till Falun. Dessutom ingår i planen utläggande av en kabel från Mellerud till norska gränsen, avsedd att anslutas till en norsk kabelanläggning från Oslo. Genom sistnämnda kabelanläggning kommer det sista blankledningsstråket av Norges internationella telefonförbindelser att bli kablfierat. Sammanlagda kostnaden för ifråga varande tre kabelanläggningar uppgår till 8,300,000 kronor, varav 3,300,000 kronor kunna anses såsom kapitalökning och det återstående beloppet torde bära bekostas av förnyelsefonden.

För n y a b l a n k a r i k s l e d n i n g a r erfordras ett belopp av 1,400,000 kronor.

För u t f v i d g n i n g a v l o k a l n ä t e n har styrelsen beräknat det behöfliga anslagsbeloppet till 17,300,000 kronor, varav för nya abonnenter 8,000,000 kronor, för nya blanka landsledningar 800,000 kronor, för landskablär 1,000,000 kronor, för nätarbeten och stationsutvidgningar 3,500,000

kronor samt för nya växelstationer och oförutsedda arbeten 4,000,000 kronor.

För nya radiostationer bör slutligen beräknas ett belopp av 500,000 kronor.

För nästkommande budgetår skulle alltså för de med förevarande anslag avsedda ändamålen erfordras sammanlagt (3,300,000 + 1,400,000 + 17,300,000 + 500,000) 22,500,000 kronor.

Under samma anslag skulle därjämte för arbeten, som äro avsedda att utföras eller påbörjas före ingången av budgetåret 1937/1938, anvisas ett tilläggsbelopp av 5,000,000 kronor, med vilket belopp de tidigare för ändamålet anvisade medlen befunnits böra förstärkas i anledning av de förutnämnda stegringarna av arbetslöner och råvarupriser samt på grund av den opåräknat kraftiga abonnentökningen under år 1936.

Anslaget skulle alltså uppföras med tillhoppa (22,500,000 + 5,000,000) 27,500,000 kronor.

Utskottet.

För utvecklingen av statens telefon- och telegrafväsende hava anvisats för 1935/1936 15,000,000 och för 1936/1937 15,600,000 kronor. I jämförelse härmed företer nu begärda belopp 27,500,000 kronor en avsevärd stegring. Även om 5,000,000 kronor äro att i verkligheten betrakta som tilläggsanslag till innevarande budgetårs anslag, överstiger dock återstoden 22,500,000 kronor vad som under senare år anvisats.

Vid anslagsfrågans bedömande måste dock beaktas, att svenska telefonväsendet för närvarande utvecklas synnerligen kraftigt. Detta gäller såväl samtalstrafiken i allmänhet som också och alldeles särskilt abonnenttillströmningen. Nettoökningen av antalet abonnemang under januari månad 1937 har varit över 10 procent större än under januari månad 1936 och överträffar med icke mindre än 60 procent januari månad 1935, vilken dock var att betrakta som en i här berörda avseenden ganska normal månad. Vid 1934 års utgång uppgick antalet telefonapparater till cirka 600,000 för hela riket. Ökningen under år 1935 uppgick till 26,000 och under år 1936 till ej mindre än 44,266. Mot dessa siffror må sättas siffrorna för närmast tidigare år, nämligen 1931: 24,000, 1932: 17,000, 1933: 13,000 och 1934: 25,000. Enligt de uppgifter som utskottet sålunda och i övrigt från telegrafstyrelsen inhämtat, anser sig styrelsen böra räkna med att de senaste årens rekordmässiga abonnenttillströmning alltjämt under den närmaste tiden skall fortfara. Redan under hösten 1937 torde antalet till telegrafverket anslutna telefonapparater uppnå siffran 700,000.

För belysning av storleken av de kapitalutlägg, som krävas för att möta en dylik kraftig utveckling, må erinras, att varje telefonapparat i det nuvarande svenska telefonnätet beräknas representera ett anläggningsvärde av cirka 540 kronor, vilket för 10,000 apparater ger ett värde av över 5,000,000 kronor.

Såsom utskottet tidigare framhållit har det gynnsamma ekonomiska resultat, som telegrafverket under en följd av år lämnat, till en ej ringa del varit avhängigt av att verkets tekniska utrustning, till gagn också för landets sam-

färdsel och ekonomiska liv, förmått motsvara en växande trafiks alltjämt stegrad krav.

Från nu angivna utgångspunkter vill utskottet tillstyrka, att förevarande anslag uppföres med det av telegrafstyrelsen begärda och av Kungl. Maj:t äskade beloppet 27,500,000 kronor, varav 5,000,000 kronor till arbeten, som äro avsedda att utföras eller påbörjas före innevarande budgetårs utgång. Utskottet, som i likhet med departementschefen förutsätter, att telegrafstyrelsen icke skall erhålla rätt att lyfta sistnämnda belopp före ingången av budgetåret 1937/1938 utan allenast, så snart ifrågavarande anslag beviljats av riksdagen, lämnas bemyndigande att vidtaga erforderliga åtgärder för påbörjande av de arbeten, för vilka det äskade tilläggsbeloppet är avsett, hemställer alltså,

att riksdagen må till *fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 27,500,000 kronor, att utgå av lånemedel.

20:o) **Radioanläggningar för luftfarten.** Kungl. Maj:t har (punkt 20, sid. 52—56) föreslagit riksdagen att till radioanläggningar för luftfarten för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 92,000 kronor.

På grund av det långa avståndet Stockholm—Malmö kunna, enligt vad utredningen i ärendet giver vid handen, under en del av färden mellan nämnda orter svårigheter möta att från luftfartygen nå förbindelse med de nuvarande markradiostationerna. Tillkomsten av den nedan omförmälda radiostationen i Norrköping uppgives visserligen medföra en förbättring härutinnan. I trafiksäkerhetens intresse har det emellertid befunnits erforderligt att anordna ytterligare en mellanstation för att trygga den kontinuerliga radioförbindelsen med luftfartygen. Förslag framlägges nu om anordnande av en sådan station i Småland, ungefär mitt emellan Norrköping och Malmö, för en beräknad kostnad av 85,000 kronor, vilket belopp, i överensstämmelse med vad tidigare tillämpats, skulle anvisas såsom kapitalökningsanslag till telegrafverket.

Under förevarande anslag skulle därjämte inräknas ett belopp av 7,500 kronor för täckande av återstående kostnad för anordnande — i och för centralisering och förbilligande av väderlekstjänsten för luftfarten — av teletypeförbindelse mellan, å ena sidan statens meteorologisk-hydrografiska anstalts väderleksradiostation vid Bromma flygplats samt, å andra sidan, anstalten och flygstationen i Malmö. För angivna ändamål hava tidigare anvisats 7,000 kronor av det för budgetåret 1935/1936 såsom kapitalökningsanslag till telegrafverket uppförda anslaget till radioanläggning för Bromma flygplats.

Kungl. Maj:t har slutligen föreslagit, att av sistnämnda anslag skulle få användas ett belopp av 7,000 kronor för permanent ordnande av Norrköpings markradio. Beloppet är avsett för täckande av köpeskillingen för en tidigare för Bromma flygplats avsedd radiopejlanläggning, som nu är uppställd vid Norrköping för utprovning.

För radioanläggningar för luftfarten skulle således för nästkommande budgetår erfordras en medelsanvisning av sammanlagt (85,000 + 7,500 =) 92,500 kronor eller, i avrundat tal, 92,000 kronor.

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *radioanläggningar för luftfarten* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 92,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Statens järnvägar.

21:o) **Anordnande av nya lastspår vid Stockholms södra station.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 21, sid. 57 och 58) — enligt vilket för tillgodoseende av den särskilt genom Kooperativa förbundets vagnslaströrelse ökade lastvagnstrafiken vid Stockholms södra station skulle för en beräknad kostnad av 75,000 kronor anordnas två nya lastspår vid nämnda station med en sammanlagd spårlängd av 300 meter, motsvarande plats för 33 vagnar — hemställer utskottet,

att riksdagen må till *anordnande av nya lastspår vid Stockholms södra station* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 75,000 kronor, att utgå av lånemedel.

22:o) **Utvidgning av spårsystemet vid Göteborgs centralstation.** Kungl. Maj:t har (punkt 22, sid. 59 och 60) föreslagit riksdagen att till utvidgning av spårsystemet vid Göteborgs centralstation för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

För belysande av den sedan år 1930 inträffade trafikökningen vid Göteborgs centralstation har *järnvägsstyrelsen* åberopat följande siffror beträffande trafiken under juli månad åren 1930, 1935 och 1936.

	1930	1935	1936
Antalet expedierade tåg	5,101	5,691	5,966
» försålda biljetter	112,881	114,537	118,060

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

Av utredningen framgår, att trafiken vid Göteborgs centralstation redan fått sådan omfattning att en utökning av plattformsspårens antal är nödvändig, om trafikens nöjaktiga avveckling skall säkerställas, särskilt vid högtrafiktillfällen eller mera avsevärda rubbningar i tågtrafiken. Härtill kommer att efter elektrifieringen av Västkust- och Boråsbanorna en ytterligare stegring av tågantalet vid stationen är att emotse. Jag anser mig därför böra tillstyrka järnvägsstyrelsens framställning om anvisande av medel för

anordnande av två nya plattformsspår jämte tillhörande plattformar. Kostnaderna för dessa arbeten hava beräknats till 600,000 kronor, därav emellertid 100,000 kronor enligt järnvägsstyrelsen avse sådana arbeten, för vilka kostnaderna böra bestridas av förnyelsefondsmedel. Häremot har jag icke funnit anledning till erinran.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förvarande förslag, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *utvidgning av spårsystemet vid Göteborgs centralstation* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor, att utgå av lånemedel.

23:o) **Gångbroar och gångtunnlar.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 23, sid. 60 och 61) och under erinran, att riksdagen till gångbroar och gångtunnlar — vilka anordningar äro av stor betydelse för trafiksäkerheten, särskilt vid bangårdar med stark tåg- och persontrafik — tidigare anvisat 50,000 kronor för vart och ett av budgetåren 1925/1926—1930/1931 och 100,000 kronor för vart och ett av budgetåren 1931/1932—1934/1935, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *gångbroar och gångtunnlar* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 150,000 kronor, att utgå av lånemedel.

24:o) **Förberedande arbeten för dubbelspårsanläggning mellan Järna och Katrineholm.** Kungl. Maj:t har (punkt 24, sid. 61—70) föreslagit riksdagen att till förberedande arbeten för dubbelspårsanläggning mellan Järna och Katrineholm för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 1,300,000 kronor.

Arbetena på ifrågavarande dubbelspårsanläggning skulle tillsvidare begränsas till att avse terrassering, broar, trummor, viss ballastning m. m., d. v. s. anläggningar, vilkas tillkomst icke föranleder ökad banunderhållskostnad inom statens järnvägars driftkostnadsstat, under den tid anläggningarna i avvaktan ligga oanvända.

Under förutsättning att angivna begränsning iakttoges, har järnvägsstyrelsen ansett väl försvarligt och överensstämmande med god samhällshushållning, att dubbelspårsanläggningen Järna—Katrineholm igångsattes så snart sig göra läte i syfte att därvid tills vidare binda de i och med slutförandet av inlandsbanebygget ledigblivna byggnadsarbetare, vilka vid entledigandet räknade minst 10 tjänstår, i den mån desamma icke lämpligen kunde finna placering vid andra statens järnvägars byggnadsarbeten. Storleken av den arbetsstyrka, med vilken vid en sådan anordning, som här sagts, kunde vara att för de närmare åren räkna för nämnda dubbelspårsbyggnad, komme att bliva beroende av ett flertal omständigheter, bland vilka

särskilt märktes dels det tempo, vari en eventuellt fortsatt banelektrifiering kunde komma att bedrivas, dels vilka åtgärder statsmakterna kunde komma att vidtaga i anledning av järnvägsstyrelsens framställning den 4 april 1936 om beredande av bland annat förtidspension åt arbetare vid statens järnvägsbyggnader. Järnvägsstyrelsen hade för instundande budgetår preliminärt räknat med att vid dubbelspårsbyggnaden skulle behöva sysselsättas något mindre än 300 man — av de c:a 500, som fyllde förut angivna villkor i fråga om tjänstetid — och att anslagsbehovet skulle uppgå till 1,300,000 kronor.

Järnvägsstyrelsens förslag utmynnar i en hemställan om anslag till förberedande arbeten för dubbelspårsanläggning å sträckan Järna—Katrineholm, därvid styrelsen emellertid förutsätter, att det begärda beloppet, 1,300,000 kronor, icke skall komma att belasta statens järnvägars lånekapital, i varje fall icke förr än vid den tidpunkt, då färdigställandet av dubbelspåret befinnes nödvändigt med hänsyn till järnvägsdriften.

Beträffande finansieringen av de erforderliga anslagsmedlen har i statsverkspropositionen föreslagits att anslag till ifrågavarande ändamål för nästa budgetår anvisas att utgå av andra statsinkomster än lånemedel.

Utskottet.

Förevarande förslag om vissa förberedande arbeten för en dubbelspårsanläggning Järna—Katrineholm har i första hand tillkommit för att underlätta avvecklingen av den, enligt järnvägsstyrelsens vitsord, om statens järnvägar väl förtjänta arbetarkår, som varit anställd vid de nu så gott som helt avslutade järnvägsbyggnaderna. Anläggningen bör emellertid också betraktas som ett av trafikutvecklingen betingat arbete. I detta avseende har av järnvägsstyrelsen framhållits, att de svenska stambanorna i stor utsträckning alltjämt trafikeras som enkelspåriga, trots att inom det internationella järnvägsväsendet ett andra spår rätt allmänt anses höra till en huvudlinjes standardutrustning.

Under erinran att arbetena äro avsedda att lämpas efter behovet av arbetstillfällen för ovannämnda för äldre arbeten kvarstående järnvägsarbetare får utskottet tillstyrka förslaget.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *förberedande arbeten för dubbelspårsanläggning mellan Järna och Katrineholm* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 1,300,000 kronor, att utgå av andra statsinkomster än lånemedel.

25:o) **Fortlöpande förstärkning av spåröverbyggnaden.** Kungl. Maj:t har (punkt 25, sid. 70—73) föreslagit riksdagen att till fortlöpande förstärkning av spåröverbyggnaden för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 3,800,000 kronor.

Till fortlöpande förstärkning av spåröverbyggnaden har för innevarande budgetår anvisats ett anslag å 1,550,000 kronor, varjämte för samma ända-

mål upptagits ett belopp av 3,100,000 kronor å statens järnvägars förnyelsefonds stat för kalenderåret 1936. Av förnyelsefondsmedlen äro 500,000 kronor avsedda för viss utökning av den normala omfattningen av rälsutbytena i ändamål att tillhandahålla begagnade räler från statens järnvägars linjer för järnvägen Ulricehamn—Jönköping.

För budgetåret 1937/1938 respektive, i vad avser förnyelsefondsmedel, kalenderåret 1937 hava spår förstärkningsarbetena beräknats draga en total kostnad av 6,400,000 kronor.

Järnvägsstyrelsen har rörande beräkningen av angivna belopp anfört följande:

Under trycket av den kommunikationstekniska utvecklingen måste de sedan åtskilliga årtionden pågående arbetena med förstärkning av spåröverbyggnaden å vissa elektrifierade huvudlinjer, nämligen Stockholm—Göteborg, Järna—Malmö, Katrineholm—Åby, Göteborg—Arlöv, Krylbo—Mjölby och Stockholm—Krylbo, nu fullföljas i snabbare takt än hittills. Ifrågavarande arbeten, genom vilka möjliggjordes en ökning av maximitakten till 100 km/tim., borde slutföras snarast; styrelsen hade tänkt sig, att detta borde få ske åtminstone inom de närmaste fem åren. För vinnande av detta mål behövde det totala anslagsbeloppet för spår förstärkningar höjas till 6,500,000 kronor per år.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot den av järnvägsstyrelsen framlagda och av departementschefen förordade planen för ifrågavarande arbetens bedrivande, tillstyrker, att för budgetåret 1937/1938 respektive, i vad avser förnyelsefondsmedel, kalenderåret 1937 medel ställas till förfogande för ändamålet till ett belopp av sammanlagt 6,400,000 kronor.

Av angivna belopp skulle enligt hittills tillämpade grunder 2,400,000 kronor anvisas å riksstaten, medan återstående 4,000,000 kronor skulle utgå av förnyelsefondsmedel. Järnvägsstyrelsen har emellertid ifrågasatt, att den andel, varmed förnyelsefonden enligt åsyftade grunder skulle deltaga i den sammanlagda kostnaden för spår förstärkningsarbetena, för ifrågavarande femårsperiod skulle minskas med tillhoppa 7,000,000 kronor eller 1,400,000 kronor per år. Sagda belopp, 7,000,000 kronor, anses i huvudsak motsvara den andel av förnyelsefonden, vilken tidigare tagits i anspråk för sådana arbeten, som inneburit en ökning av banans kapacitet och vilka enligt nuvarande ordning skolat bestridas med kapitalökningsmedel.

Såsom departementschefen framhållit torde det ej vara lämpligt att, innan pågående utredning rörande användningen av affärsverkens förnyelsefonder avslutats, taga definitiv ställning till frågan om huru kostnaden för de nu ifrågavarande arbetena i sin helhet skall fördelas mellan förnyelsefonds- och kapitalökningsmedel. Utskottet har emellertid i likhet med departementschefen funnit järnvägsstyrelsens härutinnan framlagda förslag kunna i avvaktan på resultatet av berörda utredning läggas till grund för bestämmandet av det erforderliga anslaget för nästa budgetår. I enlighet härmed skulle å riksstaten uppföras ett anslag å 3,800,000 kronor, varjämte av förnyelsefondsmedel skulle för år 1937 få disponeras ett belopp av 2,600,000 kronor,

Utskottet.

motsvarande den nuvarande årliga avsättningen till fonden å ifrågavarande konto.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må till *fortlöpande förstärkning av spåröverbyggnaden* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 3,800,000 kronor, att utgå av lånemedel.

26:o) **Skenfria vägkorsningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26, sid. 73), som avser anvisande av samma belopp som för nu löpande budgetår beviljats för ifrågavarande ändamål, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *skenfria vägkorsningar m. m.* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor, att utgå av lånemedel.

27:o) **Växel- och signalsäkerhetsanläggningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 27, sid. 73 och 74) föreslagit riksdagen att till växel- och signalsäkerhetsanläggningar för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Utskottet.

Enligt av järnvägsstyrelsen framlagd plan skulle för ett fortsatt utförande av växel- och signalsäkerhetsanläggningar i syfte att kunna nöjaktigt tillgodose stegrade krav på täta och snabba tågförbindelser utan eftersättande av trafiksäkerheten eller oproportionerlig ökning av driftkostnaderna erfordras en medelsanvisning av 1,000,000 kronor för vart och ett av budgetåren 1937/1938—1941/1942. I anslutning härtill äskas nu för nästkommande budgetår ett anslag av 1,000,000 kronor, vilket belopp med 500,000 kronor understiger det anslag, som beviljats för ändamålet för innevarande budgetår.

Utskottet, som tillstyrker, att anslaget uppföres med av Kungl. Maj:t äskat belopp, hemställer,

att riksdagen må till *växel- och signalsäkerhetsanläggningar* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor, att utgå av lånemedel.

28:o) **Telefonledningar och kabelarbeten.** Under åberopande av den i ärendet förebragta utredningen (sid. 74 och 75) och med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *telefonledningar och kabelarbeten* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor, att utgå av lånemedel.

29:o) **Elektriska belysningsanläggningar.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29, sid. 75 och 76), som avser beviljande av medel till utvidgning av befintliga belysningsanläggningar och till nya sådana, för

vilka elektrisk ström kan erhållas från statens järnvägars eget elektrifieringsnät, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *elektriska belysningsanläggningar* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor, att utgå av lånemedel.

30:o) **Fortsatt elektrifiering av statsbanorna.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 30, sid. 76) om beräknande av ett anslag på 12,000,000 kronor till fortsatt elektrifiering av statsbanorna — i vilket avseende särskild proposition förebådats — kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket härigenom

anmäles.

31:o) **Anskaffning av elektriska lokomotiv m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 31, sid. 77—80) föreslagit riksdagen medgiva, att av besparingar å anslag till elektrifiering av banorna Stockholm—Krylbo—Ånge och Örebro—Krylbo, till elektrifiering av banorna Göteborg—Malmö och Ängelholm—Hälsingborg samt till elektrifiering av banorna Laxå—Charlottenberg, Södertälje södra—Eskilstuna med bilinjer och Uppsala—Gävle ett sammanlagt belopp av högst 2,800,000 kronor må användas för anskaffning av elektriska lokomotiv och omformaraggregat i huvudsaklig överensstämmelse med det förslag, som i statsrådsprotokollet angivits.

De hittills beslutade elektrifieringsföretagen äro nu så nära sin fullbordan, att vid årsskiftet 1937/1938 samtliga nu ifrågavarande linjer beräknas öppnade för elektrisk drift.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, uppgår numera summan av de beräknliga besparingarna å de under senare år utförda järnvägselektrifieringarna till ej mindre än 14,125,000 kronor. Av denna besparing hava genom skilda beslut av statsmakterna disponerats sammanlagt 10,900,000 kronor, varför ett odisponerat belopp av 3,225,000 kronor för närvarande kan beräknas stå till förfogande.

Av sistnämnda belopp har järnvägsstyrelsen i första hand begärt att få disponera 125,000 kronor till täckande av merkostnad å den år 1934 beslutade elektrifieringen av linjen Åstorp—Mölle. Enär elektrifieringsanslagen i riksstaten äro uppförda under övrrubriken »Nya byggnader och anläggningar vid statens trafikerade järnvägar», torde emellertid medgivande till denna medelsdisposition icke behöva utverkas av riksdagen utan synes Kungl. Maj:t på grund av riksdagens år 1922 givna bemyndigande vara oförhindrad att lämna järnvägsstyrelsen det i berörda hänseende begärda medgivandet. Jag förutsätter i likhet med järnvägsstyrelsen, att för detta ändamål skall tagas i anspråk erforderlig del av det å anslagen till elektrifiering av Malmölinjerna återstående beloppet, 150,000 kronor; detta belopp kommer eljest att vid utgången av innevarande budgetår jämligt bestämmelserna rörande s. k. äldre reservationsanslag i sin helhet omföras till vederbörlig inkomstitel.

Bortsett från nyssnämnda belopp av 150,000 kronor återstår alltså en odisponerad besparing å elektrifieringsanslagen om 3,075,000 kronor. Järnvägsstyrelsens föreliggande förslag avser att för inköp av 13 elektriska lokomotiv och 3 omformaraggregat skulle tagas i anspråk (2,050,000 + 750,000) 2,800,000 kronor, medan återstoden av besparingen tills vidare skulle kvarstå odisponerad i avvaktan å de definitiva sluträkningarna rörande elektrifieringskostnaderna. Den sålunda föreslagna anskaffningen är erforderlig för att å samtliga de linjer, beträffande vilka elektrifiering beslutats, möjliggöra en trafik enligt tidtabeller, likvärdiga med dem som tillämpas å de redan elektriskt drivna linjerna och lämpade efter nuvarande tågrörelse. Då jag icke funnit anledning till erinran mot vad järnvägsstyrelsen anfört om behovet av denna anskaffning eller mot det av styrelsen föreslagna sättet för densammans finansiering, vill jag tillstyrka bifall till styrelsens framställning. Emellertid torde i detta fall riksdagens medgivande till medelsdispositionen böra utverkas.

Utskottet.

Utskottet, som tillstyrker Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

att riksdagen må medgiva, att av besparingar å anslag till elektrifiering av banorna Stockholm—Krylbo—Ånge och Örebro—Krylbo, till elektrifiering av banorna Göteborg—Malmö och Ängelholm—Hälsingborg samt till elektrifiering av banorna Laxå—Charlottenberg, Södertälje södra—Eskilstuna med bilinjer och Uppsala—Gävle ett sammanlagt belopp av högst 2,800,000 kronor må användas för anskaffning av elektriska lokomotiv och omformaraggregat i huvudsaklig överensstämmelse med det förslag, som i statsrådsprotokollet angivits.

32:o) **Dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 32, sid. 80 och 81), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp, som finnes uppfört för ändamålet å riksstaten för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor, att utgå av lånemedel.

33:o) **Inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare.** Kungl. Maj:t har (punkt 33, sid. 81 och 82) föreslagit riksdagen att till inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 900,000 kronor.

Utskottet.

Enligt förevarande förslag skulle till inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare, vilken beräknats bliva färdigställd och öppnad i hela sin sträckning för allmän trafik under år 1937, nu anvisas slutanslag med 900,000 kronor, vilket belopp med 600,000 kronor understiger det belopp, som vid beviljandet av innevarande budgetårs anslag till banan beräknades bliva erforderligt för nästkommande budgetår. Härefter skulle de medel som varit tillgäng-

liga för ifrågavarande banbygge komma att uppgå till sammanlagt 65,250,000 kronor.

Utskottet tillstyrker, att det av Kungl. Maj:t äskade beloppet, 900,000 kronor, beviljas för banbyggets slutförande. Likaså tillstyrker utskottet, att beloppet — i likhet med vad tidigare ägt rum — anvisas att utgå av andra statsinkomster än lånemedel.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 900,000 kronor, att utgå av andra statsinkomster än lånemedel.

34:o) **Person- och resgodsvagnar.** Kungl. Maj:t har (punkt 34, sid. 83—85) föreslagit riksdagen att till person- och resgodsvagnar för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 1,400,000 kronor.

Enligt en tidigare för riksdagen framlagd plan för anskaffning av person- och resgodsvagnar, avseende budgetåren 1935/1936—1938/1939, beräknades det årliga medelsbehovet för ifrågavarande ändamål till 1,500,000 kronor, varav hälften förutsattes skola utgå av kapitalökningsmedel och hälften av förnyelsefondsmedel. Vid sin framställning om anslag för ändamålet för innevarande budgetår fann sig emellertid järnvägsstyrelsen nödsakad föreslå en ökning av den i angivna flerårsplan förutsedda vagnanskaffningen. För persontrafikens behöriga tillgodoseende krävdes enligt styrelsens beräkningar anskaffning av ytterligare ett 50-tal för fjärrtrafik avsedda vagnar under budgetåret 1936/1937 för en beräknad kostnad av 2,900,000 kronor. I anslutning härtill anvisades för budgetåret 1936/1937 ett kapitalökningsanslag å 1,450,000 kronor, medan återstående 1,450,000 kronor förutsattes skola täckas av förnyelsefondsmedel.

Järnvägsstyrelsen har nu framlagt ny plan för anskaffning av person- och resgodsvagnar under en flerårsperiod, omfattande budgetåren 1937/1938—1941/1942. Planens genomförande har beräknats draga en sammanlagd kostnad av 12,000,000 kronor, vilken kostnad i överensstämmelse med hittills tillämpad praxis skulle till lika delar bestridas med förnyelsefondsmedel och kapitalökningsmedel. Med hänsyn till väntad anskaffning av ny materiel för den internationella trafiken har dock för nästa budgetår beräknats ett något högre belopp än för de följande åren, nämligen 2,800,000 kronor. Fördelningen å olika vagntyper av detta anslagsbelopp har beräknats bliva ungefär följande:

1	restaurantvagn	kronor	110,000
2	sittvagnar	2 klass	»	180,000
6	»	2 och 3 klass	»	510,000
13	»	3 klass	»	975,000
15	resgodsvagnar	»	450,000
5	internationella samtrafiksvagnar	»	575,000

Summa kronor 2,800,000

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *person- och resgodsvagnar* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 1,400,000 kronor, att utgå av lånemedel.

35:o) **Postvagnar.** Kungl. Maj:t har (punkt 35, sid. 85 och 86) föreslagit riksdagen att till postvagnar för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 210,000 kronor.

Järnvägsstyrelsen har beräknat behovet av medel för anskaffning av postvagnar för budgetåren 1937—1942 till sammanlagt 2,000,000 kronor eller i medeltal per år 400,000 kronor. Av sistnämnda belopp har beräknats belöpa på ersättningsanskaffning 150,000 kronor, vilken kostnad är avsedd att bestridas med förnyelsefondsmedel, och på nyanskaffning — betingad av den oavbrutna stegringen i posttrafikens omfattning ävensom förutsebara förbättringar — 250,000 kronor, vilket senare belopp skulle bestridas med å riksstaten anvisade medel.

Vad budgetåret 1937/1938 beträffar skulle av kapitalökningsmedel behöva anvisas 210,000 kronor, utgörande kostnaden för tre på grund av trafikens tillväxt erforderliga kombinerade resgods- och postvagnar.

Utskottet. Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

att riksdagen må till *postvagnar* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 210,000 kronor, att utgå av lånemedel.

36:o) **Anläggningar och förlag för automobiltrafik.** Kungl. Maj:t har (punkt 36, sid. 86—90) föreslagit riksdagen att till anläggningar och förlag för automobiltrafik för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 2,300,000 kronor.

Med bifall till av Kungl. Maj:t i 1935 års statsverksproposition (utgifter för kapitalökning, bil. 3, punkt 33) framställt förslag anvisade riksdagen för budgetåret 1935/1936 till anläggningar och förlag för automobiltrafik ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor. För samma ändamål har av riksdagen för innevarande budgetår anvisats ett lika stort belopp.

Departementschefen har i ämnet anfört bland annat följande:

De skäl, vilka legat till grund för statsmakternas tidigare beslut att bereda medel åt järnvägsstyrelsen för det ändamål, som hittills avsetts med förevarande anslag, torde alltjämt äga giltighet. Jag vill därför tillstyrka, att anslag för samma ändamål anvisas jämväl för nästkommande budgetår i syfte att styrelsen skall bliva i tillfälle att fullfölja den i förevarande hän-

scende tillämpade kommunikationspolitiken. Denna politik har i stort sett medfört ett gott ekonomiskt resultat för statens järnvägar. För allmänheten hava genom trafikens rationalisering och ökat samarbete mellan järnväg och landsvägstrafik flerstädes fördelar vunnits. I intet fall har, enligt vad jag inhämtat, förhöjning av tidigare tillämpade befodringsavgifter ägt rum.

Beträffande medelsbehovet torde några mera exakta beräkningar icke kunna förebringas, enär, såsom järnvägsstyrelsen framhåller, förvärven i varje fall måste bliva beroende på förhandlingar och andra omständigheter, vilka icke nu så långt i förväg kunna med säkerhet bedömas. Med hänsyn till den vunna erfarenheten rörande användningen av hittills anvisade medel har jag emellertid ingen erinran mot det av styrelsen för nästa budgetår beräknade beloppet å 2,000,000 kronor.

Under erinran att till förevarande belopp av 2,000,000 kronor skulle läggas 300,000 kronor för anskaffning av fordon å redan trafikerade linjer, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *anläggningar och förlag för automobiltrafik* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 2,300,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Statens vattenfallsverk.

37:o) **Ny tilloppskanal till Trollhätte kraftstation.** Kungl. Maj:t har (punkt 37, sid. 93 och 94) föreslagit riksdagen att till ny tilloppskanal till Trollhätte kraftstation för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 700,000 kronor.

Enligt för riksdagen tidigare framlagda beräkningar skulle, efter av 1936 års riksdag beslutad utvidgning av arbetet, totalkostnaden för ifrågavarande tilloppskanal, med vilken avses att minska fallförlusten i tilloppet till kraftstationen, belöpa sig till 2,800,000 kronor. Hittills hava för ändamålet anvisats tillhoppa 2,100,000 kronor. För anläggningens slutförande skulle alltså planenligt erfordras ytterligare 700,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *ny tilloppskanal till Trollhätte kraftstation* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 700,000 kronor, att utgå av lånemedel.

38:o) **Rensningsarbeten i Göta älv för huvudreglering av Vänern.** Kungl. Maj:t har (punkt 38, sid. 94—96) föreslagit riksdagen att till rensningsarbeten i Göta älv för huvudreglering av Vänern för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Till ifrågavarande arbeten, vilka beräknats draga en kostnad av 2,400,000 kronor, hava hittills anvisats sammanlagt 1,000,000 kronor. Återstående belopp, 1,400,000 kronor, skulle enligt ursprungligen framlagd plan fördelas med 600,000 kronor på budgetåret 1937/1938 och med 800,000 kronor på budgetåret 1938/1939. Vattenfallsstyrelsen har emellertid hemställt, att för arbetenas fortsättande under budgetåret 1937/1938 måtte anvisas ett anslag av 1,000,000 kronor.

Departementschefen har i anslutning härtill anfört följande:

Vattenfallsstyrelsens föreliggande förslag innebär alltså ett utförande av arbetena i hastigare takt än från början tänkts och är framkommet i syfte att på lämpligaste sätt utnyttja styrelsens arbetsmaskiner. Härmed förhåller sig, enligt vad jag inhämtat, så, att de arbeten för upprensning av Huvudnäskanalen, för vilka styrelsens stora grävmaskin nu användes, beräknas bli färdiga på sommaren 1937, då maskinen skall förflyttas till de omfattande rensningsarbetena vid Haneström. Maskinen måste emellertid redan på hösten 1938 tagas i anspråk för arbeten vid Stadsforsen, därest kraftstationsbygget därstädes skall kunna planmässigt bedrivas. För att arbetena i Göta älv, i den mån de äro beroende av nämnda maskin, skola hinna fullbordas till sagda tid, beräknas det av styrelsen begärda anslaget erforderligt. Med hänsyn till nu berörda förhållanden har jag icke funnit anledning till erinran mot styrelsens förslag. I enlighet härmed skulle för nästkommande budgetår anvisas 1,000,000 kronor under det för budgetåret 1938/1939 skulle erfordras ett slutanslag av 400,000 kronor.

Utskottet.

I syfte att möjliggöra den lämpligaste användningen av vattenfallsstyrelsens arbetsmaskiner synas ifrågavarande arbeten böra bedrivas i den ökade takt, som styrelsens av departementschefen förordade förslag innebär. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *rensningsarbeten i Göta älv för huvudreglering av Väneren* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor, att utgå av lånemedel.

39:o) **Kanal genom Huvudnäson.** Kungl. Maj:t har (punkt 39, sid. 96) föreslagit riksdagen att till kanal genom Huvudnäson för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 600,000 kronor.

Kostnaderna för ifrågavarande kanalänläggning hava beräknats till 1,200,000 kronor. Härav hava för innevarande budgetår anvisats 600,000 kronor. I anslutning till den för förra årets riksdag framlagda finansieringsplanen begäres nu anvisande av återstående 600,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevärande förslag, hemställer,

att riksdagen må till *kanal genom Huvudnäson* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 600,000 kronor, att utgå av lånemedel.

40:o) **Påbyggnad av ställverkshuset vid Trollhätte kraftstation.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40, sid. 97), enligt vilket ställverksbyggnadens vid Trollhätte kraftstation norra parti, som är utbyggt i endast två våningar, skulle för beredande inom byggnaden av utrymme för ett driftkontor påbyggas med en våning och härigenom erhålla samma höjd som mittpartiet och södra delen av byggnaden, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *påbyggnad av ställverkshuset vid Trollhätte kraftstation* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 80,000 kronor, att utgå av lånemedel.

41:o) **Veckoreglering av Motala ström.** Kungl. Maj:t har (punkt 41, sid. 97—99) föreslagit riksdagen att till veckoreglering av Motala ström för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

Kostnaden för ifrågavarande veckoreglering beräknades ursprungligen till 1,400,000 kronor. Sedan största delen av byggnadsarbetena för genomförande av veckoregleringen numera slutförts och resterande arbeten samt skadeersättningar bättre kunna överblickas, har det visat sig, att nämnda belopp, vilket redan ställts till förfogande för ändamålet, kommer att överskridas med omkring 100,000 kronor, till vilken merkostnad medel nu skulle anvisas.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

Beträffande orsaken till uppkomsten av den merkostnad, till vars täckande anslag nu begäres, har jag från vattenfallsstyrelsen inhämtat, att kostnaden för arbetena från början varit synnerligen svårbedömd, enär arbetenas omfattning i vissa delar var obestämd. Sålunda visade det sig, att fyra korsande broar måste byggas om, medan man ursprungligen beräknat att några nämnvärda arbeten icke skulle behöva förekomma för två av dem. Kostnaden för undervattensarbetena har varit i hög grad varierande med hänsyn till markens starkt växlande och i allmänhet hårda beskaffenhet. Med tillämpat utförande har priset växlat mellan 3 och 10 kronor per kubikmeter.

Utskottet tillstyrker, att tilläggsanslag för täckande av uppkommen merkostnad för genomförande av ifrågavarande veckoreglering anvisas med av Kungl. Maj:t äskat belopp.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *veckoreglering av Motala ström* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Utskottet.

42:o) **Utvidgning av Nykvarns kraftstation.** Kungl. Maj:t har (punkt 42, sid. 99—102) föreslagit riksdagen att till utvidgning av Nykvarns kraftstation för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 230,000 kronor.

Alltsedan statens övertagande år 1930 av Nykvarns kraftstation i Motala ström finnas vid stationen tre maskiner eller aggregat med en sammanlagd vattenförbrukning av omkring 30 m³/sek., ävensom utrymme — s. k. sump — för installation av en fjärde maskin. För budgetåret 1935/1936 anvisades ett anslag av 150,000 kronor till komplettering av anläggningarna vid kraftstationen i syfte att möjliggöra ett utnyttjande jämväl för denna kraftstation av den förbättrade vattenhushållningen i samband med genomförandet av Motala ströms veckoreglering. Enligt framlagd plan skulle arbetena omfatta dels installerande i nyssnämnda, vid kraftstationen redan befintliga sump av en fjärde maskin för en vattenkonsumtion av 17.5 m³/sek., dels ock inbyggande i dammen vid kraftstationen av en automatiskt verkande sektorlucka med uppgift att förhindra översvämning vid Nykvarn vid plötsliga belastningsändringar i den ovanför liggande Malforsstationen, vars maximala avtappning uppgår till 70—90 m³/sek. Endast i sistnämnda del hava arbetena emellertid kommit till utförande, varjämte i samband därmed vidtagits vissa icke förutsedda förstärkningsarbeten beträffande dammen, allt för en kostnad av 80,000 kronor, vadan alltså 70,000 kronor återstå av det beviljade anslaget. Att med installation av en fjärde maskin fått anstå sammanhänger med att murverket såväl i den tomma sumpen som i den angränsande sumpen för turbinen nr 3 vid närmare undersökningar visat sig vara av väsentligt sämre beskaffenhet än tidigare funnits anledning antaga.

Föreliggande förslag avser ombyggnad av såväl den tomma sumpen som den angränsande samt inmontering i vardera sumpen av ett aggregat för en vattenkonsumtion av 22.5 m³/sek. Härigenom skulle kraftstationens totala vattenkonsumtion bringas upp till 65 m³/sek. i stället för enligt det ursprungliga förslaget 47.5 m³/sek. Utvidgningen skulle sålunda medföra, att vattenkonsumtionen komme att stå i relativt god överensstämmelse med vattenavbördningen genom Malforsstationen, varjämte skulle erhållas en effektökning av omkring 1,000 kW.

Kostnaderna för de föreslagna arbetena hava beräknats till 380,000 kronor. Härav skulle 80,000 kronor utgå av förnyelsefondsmedel samt 70,000 kronor av det till kraftstationen anvisade anslaget för budgetåret 1935/1936. De för förslaget genomförande ytterligare erforderliga medlen, 230,000 kronor, skulle nu anvisas.

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag om utvidgning av Nykvarns kraftstation hemställer utskottet,

att riksdagen må till *utvidgning av Nykvarns kraftstation* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 230,000 kronor, att utgå av lånemedel.

43:o) **En andra avloppstunnel vid Porjus kraftstation.** Kungl. Maj:t har (punkt 43, sid. 102—104) föreslagit riksdagen att till en andra avloppstunnel vid Porjus kraftstation för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 800,000 kronor.

Vattenfallsstyrelsen har i ärendet anfört bland annat följande:

Arbetstiden för själva tunneln hade år 1936 antagits till fyra år, varvid förutsattes, att tunnelarbetena endast skulle drivas från ett håll genom en särskild transporttunnel och att vid hela tunneldriften den särskilt för tunnelarbeten anskaffade grävmaskinen skulle komma till användning.

De genom norra stamlinjens tillkomst förändrade avsättningsförhållandena hade emellertid gjort det önskvärt, att arbetena med avloppstunneln påskyndades, så att den bleve färdig till omkring den 1 oktober 1938. För att detta skulle vara möjligt, måste tunneln även angripas från den vid kraftstationen befintliga änden. Därför erfordrades utsprängning av en hissart, som droge extra kostnad. Om hänsyn också toges därtill, att en del av tunneln i detta fall måste drivas med utlastning för hand, uppstode en merkostnad på omkring 100,000 kronor, för att tunneln skulle vara färdig till den 1 oktober 1938. Därigenom vunnes emellertid två år i tiden för färdigställandet, och då varje år kunde beräknas medföra en vinst å kraftförsäljningen av cirka 150,000 kronor, syntes ingen tvekan kunna råda därom, att forceringen borde äga rum. Totalkostnaden ökades härigenom från 1,400,000 kronor till 1,500,000 kronor.

Till ifrågavarande tunnelarbete hava hittills anvisats tillhoppa 350,000 kronor, varav 200,000 kronor för innevarande budgetår. Vid beviljandet av sistnämnda belopp förutsattes, att arbetet, som i sin helhet beräknades kosta 1,400,000 kronor, skulle utföras i jämn takt under loppet av fyra år.

Enligt föreliggande förslag skulle byggnadstiden för tunnelarbetet förkortas med två år samt i anslutning härtill för ändamålet anvisas ett anslag å 800,000 kronor för nästkommande budgetår. Den sålunda ändrade planen skulle, å ena sidan, fördyra anläggningen med omkring 100,000 kronor, men, å andra sidan, medföra en vinst å kraftförsäljningen av cirka 150,000 kronor för vart och ett av de två år, som skulle vinnas i fråga om tiden för anläggningens färdigställande.

Då tunnelns byggnad i sålunda angivna hastigare takt måste antagas bliva till fördel för statsverket, anser sig utskottet böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag samt hemställer,

att riksdagen må till *en andra avloppstunnel vid Porjus kraftstation* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 800,000 kronor, att utgå av lånemedel.

44:o) **Kraftstation vid Stadsforsen i Indalsälven.** Kungl. Maj:t har (punkt 44, sid. 104—109) föreslagit riksdagen att till kraftstation vid Stadsforsen i Indalsälven för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 3,500,000 kronor.

Till ifrågavarande kraftstationsbyggnad hava redan av 1935 och 1936 års riksdagar anvisats sammanlagt 2,800,000 kronor.

De av vattenfallsstyrelsen nu framlagda definitiva planerna för anläggning av kraftstation vid Stadsforsen innebära en ökning av kostnaderna från förut beräknade 15,000,000 kronor med 4,100,000 kronor till 19,100,000 kronor.

Frånsett den kostnadsökning, som föranledes av den under de senaste två åren inträdda prisförhöjningen bland annat å byggnadsmaterialier, järn och järnkonstruktioner, hänför sig kostnadsökningen i allt väsentligt till den ökning av fallhöjden, som det definitiva förslaget i förhållande till de preliminära planerna avser, eller en ökning med 3.5 meter till 27 meter, vilket å andra sidan medför, att kraftstationens effekt efter första utbyggnadsstadiet höjes från förut beräknade 56,000 kW till 64,000 kW.

Av vattenfallsstyrelsens utredning framgår, att den föreslagna större utbyggnaden icke i och för sig medför ökning av priset per kW. På grund av fördyring av material m. m. kommer emellertid priset per kW att ökas från förut beräknade 270 kronor till 300 kronor. Denna förhöjning har dock ej ansetts vara av den betydelse, att den kan föranleda en ändrad ståndpunkt till frågan om anläggningens utförande.

Vid den av vattenfallsstyrelsen förordade tidpunkten för kraftanläggningens färdigställande, d. v. s. under år 1940, skulle enligt verkställda beräkningar det nya krafttillskottet vara erforderligt för att möta de då beräknade ökade kraven på elektrisk kraft.

I samband med sin tillstyrkan av anslag har departementschefen framhållit som angeläget att uppmärksamhet under byggnadstiden ägnas rådande konjunkturförhållanden för bedömande av huruvida förskjutning kan vara påkallad beträffande den beräknade tiden för anläggningens färdigställande och i samband därmed den takt, som för arbetena planerats.

Utskottet.

Tidpunkten för ifrågavarande kraftbygges fullbordan — liksom överhuvud den takt, varmed arbetena skola bedrivas — är avsedd att i möjligaste mån lämpas efter de förutsebara stegringarna i den allmänna kraftförbrukningen och härpå grundade beräkningar om framtida behov av nytillskott av kraft. Under erinran härom tillstyrker utskottet förevarande förslag. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *kraftstation vid Stadsforsen i Indalsälven* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 3,500,000 kronor, att utgå av lånemedel.

45:o) **Ett andra maskinaggregat vid Sillre kraftstation.** Med tillstyrkan av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 45, sid. 109 och 110) om anvisande i enlighet med tidigare för riksdagen framlagd plan av återstoden av det för ifrågavarande anläggning erforderliga beloppet hemställer utskottet,

att riksdagen må till *ett andra maskinaggregat vid Sillre kraftstation* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 250,000 kronor, att utgå av lånemedel.

46:o) **Påbyggnad av regleringsdammen vid Suorva.** Kungl. Maj:t har (punkt 46, sid. 110—116) föreslagit riksdagen att till påbyggnad av regleringsdammen vid Suorva för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 600,000 kronor.

Ifrågavarande påbyggnad av Suorvadammen ingår som ett led i åtgärderna för att tillgodose de närmaste årens kraftbehov. Beträffande vintervattentillgången vid Porjus framgår av utredningen, att kraftstationen därstädes redan i dess hittillsvarande utbyggnad och vid nuvarande storlek på Suorvamagasinet under ogynnsamma förhållanden endast kan fullbelastas under förvintern, under det att tappningen under vattenfattiga vintrar från och med jultiden måste successivt nedsättas, så att omedelbart före vårflodens inträde intet kraftöverskott kommer att föreligga vid Porjus kraftverk för transport söderut. En utvidgad reglering vid Suorva skulle medföra en ökning av vattentillgången vid Porjus, så att nuvarande utbyggnad kan fullbelastas året runt även under vattenfattiga år. Genom samtidigt pågående ombyggnadsarbeten i Porjus skulle man vinna, att energitillgången kan i väsentlig grad koncentreras till tiden november—januari, då energien har sitt största värde.

I likhet med vattenfallsstyrelsen har departementschefen emellertid funnit försiktigheten bjuda, att man för närvarande stannar vid det mindre av de två alternativ i fråga om påbyggnad av den nuvarande regleringsdammen vid Suorva, som av styrelsen framlagts. Enligt detta alternativ (alternativ 1), vilket beräknas kosta 2,000,000 kronor, skulle dämningshöjden bliva + 108, innebärande en höjning av fyra meter. Ökningen av energiutvinningen i Porjus beräknas härvid i genomsnitt till 70 miljoner kWh.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *påbyggnad av regleringsdammen vid Suorva* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 600,000 kronor, att utgå av lånemedel.

47:o) **Stamlinjesystem Porjus—Västerås m. m. Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 47 och 48, sid. 116 och 117) om beräkning av anslag till ifrågavarande ändamål — i vilka avseenden särskilda propositioner förebådats — kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket härigenom

anmäles.

48:o) **Inköp av vattenfall och fastigheter samt utförande av nyanläggningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 49, sid. 117—122) föreslagit riksdagen att till inköp av vattenfall och fastigheter samt utförande av nyanläggningar, i den mån sådana åtgärder erfordras för ändamålsenlig utveckling av statens

kraftverksrörelse och icke kunna utan synnerlig olägenhet uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut, för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Anslag för ifrågavarande ändamål har beviljats senast för budgetåret 1933/1934 med ett belopp av 300,000 kronor. Å detta anslag eventuellt kvarstående behållning skall, jämlikt meddelade bestämmelser rörande s. k. äldre reservationsanslag, vid utgången av innevarande budgetår omföras till vederbörlig inkomsttitel.

Av de hittills till inköp av vattenfall och fastigheter samt utförande av nyanläggningar anvisade medlen hava i runt tal 563,000 kronor använts för provisoriska kraftstationer i Stadsforsen. Dessa provisoriska anläggningar, vilka redan delvis nedlagts, äro avsedda att i sin helhet slopas under åren 1937 och 1938. I enlighet härmed kommer det i anläggningarna investerade kapitalet att avskrivas medelst därför avsedda medel ur statens vattenfallsverks förnyelsefonder. De härigenom uppkommande likvida medlen skulle enligt föreliggande förslag få av Kungl. Maj:t disponeras för samma ändamål som det nu äskade anslaget.

Utskottet. Utskottet, som tillstyrker Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

att riksdagen må till *inköp av vattenfall och fastigheter samt utförande av nyanläggningar*, i den mån sådana åtgärder erfordras för ändamålsenlig utveckling av statens kraftverksrörelse och icke kunna utan synnerlig olägenhet uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut, för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Stockholm den 16 februari 1937.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Nilsson i Gränebo, Johansson i Fredrikslund, Oscar Olsson, Asplund, Borell, Bergström, Nilsson i Landeryd, Nilsson i Fredriksfält, Jonsson, Magnusson, Bäcklund och Domö; samt

från andra kammaren: herrar Anderson i Råstock, Jansson i Falun, Magnusson i Skövde, Törnkvist, Strindlund, Persson i Falla, Andersson i Höör, Svensson, Lindberg i Umeå, Isacsson, Erlander och Bergvall.

Reservation

vid punkt 1:o) (inköp av inventarier för postverkets behov) av herrar *Johansson* i Fredrikslund, *Borell*, *Nilsson* i Landeryd, *Domö*, *Magnusson* i Skövde och *Persson* i Falla, som ansett, att sista stycket av utskottets motivering bort hava följande lydelse:

»Vid prövningen av de statliga affärsverkens anslagsfrågor har utskottet funnit, att en under innevarande högkonjunktur ur flera synpunkter önskvärd beskränning av ifrågavarande anslag icke varit möjlig att åstadkomma, bland annat på grund av redan beslutade arbeten samt den allmänna konjunkturens återverkan på de statliga affärsverkens rörelse och de krav, som härigenom ställas på denna. Utskottet har i samband härmed velat framhålla, hurusom dessa och tidigare erfarenheter sålunda ge vid handen att anslag av ifrågavarande art knappast kunna användas i konjunkturutjämnande syfte, något som bör beaktas ej blott vid högkonjunkturer utan även vid depressioner. Vad de nu i detta utlåtande behandlade anslagskraven beträffar, torde desamma få anses företagsekonomiskt försvarliga, och utskottet har därför på sätt av det följande framgår, vid vägande av olika synpunkter mot varandra, ansett sig böra tillstyrka föreliggande anslagsäskanden till utgifter för kapitalökning i avseende å statens affärsverk.»
